

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ สมมุติฐาน วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
4. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
5. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง จำแนกตามระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน

สมมุติฐานการวิจัย

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองที่มีระดับการจัดการศึกษาต่างกัน มีสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ปีการศึกษา 2546 จำนวน 138 โรงเรียน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความคาดเคลื่อน .05 และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง โดยมีลักษณะของคำถามเป็น

แบบเลือกตอบและมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) for Windows 12 โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว โดยทำการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติ Levene Statistic กรณีพบว่า ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนเท่ากัน ใช้สถิติ F Statistic ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง แต่ถ้าพบว่า ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนไม่เท่ากัน ใช้สถิติ Welch Statistic ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง และหากผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติ F Statistic พบว่า แตกต่างกัน จะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ ตามวิธีการของแอลเอสดี และหากผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติ Welch Statistic พบว่า แตกต่างกัน จะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ ตามวิธีการของเกมส์ โฮเวลล์

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อ่างทอง ชั้นวางแผน ชั้นลงมือปฏิบัติ ชั้นตรวจสอบ ชั้นปรับปรุงแก้ไข และในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อ่างทอง ชั้นวางแผน ชั้นลงมือปฏิบัติ ชั้นตรวจสอบ ชั้นปรับปรุงแก้ไข และในภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
3. แนวทางแก้ไขปัญหาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อ่างทอง ชั้นวางแผน ชั้นลงมือปฏิบัติ ชั้นตรวจสอบ และในภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก และมีแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน ชั้นปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับปานกลาง
4. แนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อ่างทอง ชั้นลงมือปฏิบัติ ชั้นตรวจสอบ และในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน ชั้นวางแผนและชั้นปรับปรุงแก้ไขมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
5. โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อ่างทอง ที่มีระดับการจัดการศึกษา ต่างกัน มีสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน

ในแต่ละรายการ ขึ้นวางแผน ขึ้นลงมือปฏิบัติ ขึ้นตรวจสอบ ขึ้นปรับปรุงแก้ไข และในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดทำ ธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีประเด็นที่ควรนำมา อภิปรายผลตามผลที่ได้จากการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ขึ้นวางแผน ขึ้นลงมือปฏิบัติ ขึ้นตรวจสอบ ขึ้นปรับปรุงแก้ไข และ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ เอกถักษณ์ บุญท้าว (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานตามธรรมเนียมโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม สามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหา การดำเนินงานตามธรรมเนียมโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ใน 8 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ขั้นจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและปฏิทินปฏิบัติงาน ขั้นพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ขั้นดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ขั้นจัดทำเพิ่มสะสมผลงาน ขั้นกำกับ ติดตามและประเมินผล ขั้นรายงานผลการดำเนินงาน และขั้นปรับปรุงและพัฒนางาน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามธรรมเนียมโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ดโดยภาพรวม มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอนพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ขั้นการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและปฏิทินปฏิบัติงาน ขั้นพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน และขั้นดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ

แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน คณะครู - อาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายให้เป็นคณะกรรมการจัดทำ ธรรมเนียมโรงเรียนเป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้ พิจารณาได้ว่าคณะกรรมการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีความตระหนักและเห็นความสำคัญ

ของมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ
 ธรรมนูญโรงเรียนอย่างเต็มความสามารถ สนองรับกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
 ที่กำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพ ไว้ในหมวด 6 มาตรา 47 และ 48 ว่า สถานศึกษาทุก
 ระดับต้องมีระบบประกันคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาประกอบด้วยระบบ
 การประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และให้ถือว่าการประกันคุณภาพ
 ภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่จะต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีการ
 จัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน
 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยโครงสร้างของระบบการประกันคุณภาพ
 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและ
 ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่ง
 องค์ประกอบหนึ่งในการควบคุมคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ คือ จัดทำ
 ธรรมนูญโรงเรียน (กรมวิชาการ, 2540 : 1) ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ สภาพการจัดทำธรรมนูญ
 โรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอนใต้ ชั้นวางแผน ชั้นลงมือปฏิบัติ
 ชั้นตรวจสอบ ชั้นปรับปรุงแก้ไข และในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอนใต้ ชั้นวางแผน ชั้นลงมือปฏิบัติ ชั้นตรวจสอบ ชั้นปรับปรุง
 แก้ไข และในภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมพงษ์ โภคเป็อ (2544 : บทคัดย่อ) ที่
 ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในเพื่อการประเมินภายนอก และศึกษา
 ปัญหาอุปสรรค และแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน เพื่อ
 การประเมินภายนอกของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย พบว่า
 ปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในเพื่อการประเมินภายนอกของโรงเรียนประถมศึกษา
 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ด้านบุคลากรและด้านการจัดการมีปัญหาอยู่ใน
 ระดับน้อย

จากผลการวิจัยที่พบว่าสภาพการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษากลางตอนใต้ ชั้นวางแผน ชั้นลงมือปฏิบัติ ชั้นตรวจสอบ ชั้นปรับปรุงแก้ไข และ
 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากนั้นย่อมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญ
 โรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอนใต้ มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานตาม
 หน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนอยู่ในระดับสูงทำให้คณะกรรมการจัดทำ
 ธรรมนูญโรงเรียนยินดีที่จะเสียสละเวลา และพร้อมที่จะจัดทำธรรมนูญโรงเรียนอย่างเต็มกำลัง

ความสามารถ ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนมีปัญหา อยู่ในระดับน้อยเท่านั้น ซึ่งถึงแม้ว่าในสภาพที่แท้จริงแล้ว การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนอาจจะประสบกับปัญหามากบ้างหรือน้อยบ้างก็ตามแต่เมื่อคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนมี ความตั้งใจ เสียสละเวลา และจัดทำธรรมนูญโรงเรียนอย่างเต็มกำลังความสามารถแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก็เป็นอุปสรรคเพียงเล็กน้อยเท่านั้น นั่นหมายความว่า การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนมีระบบการจัดการที่ดี และคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน จัดเป็นบุคลากรที่มีความพร้อมและศักยภาพในการทำงานสูง ทำให้คณะกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนเป็นอย่างดี และสนองรับกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัญหาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ขึ้นวางแผน ขั้นตอนปฏิบัติ ขั้นตรวจสอบ ขั้นปรับปรุง แก้ไข และในภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ขึ้นวางแผน ขั้นตอนปฏิบัติ ขั้นตรวจสอบ และในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ขั้นปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ เอกลักษณ์ บุญท้าว (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานตามธรรมนูญโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดใน 8 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ขั้นจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและปฏิทินปฏิบัติงาน ขั้นพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ขั้นดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ขั้นจัดทำประเมินผลงาน ขั้นกำกับ ติดตามและประเมินผล ขั้นรายงานผลการดำเนินงาน และขั้นปรับปรุงและพัฒนางาน ที่ผลการวิจัยประการหนึ่งพบว่า การดำเนินงานตามธรรมนูญโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ในขั้นการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและปฏิทินปฏิบัติงาน และขั้นดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการอยู่ในระดับมาก แต่มีการดำเนินงานตามธรรมนูญโรงเรียนในขั้นปรับปรุงและพัฒนางานอยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยนั้น เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ทำให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานรวมทั้งมีอุปสรรคในการ

ปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย นั้นหมายความว่า คณะกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนอยู่ในระดับสูง ดังนั้น เมื่อพบว่า การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนมีปัญหาหรืออุปสรรค ซึ่งอยู่ในระดับน้อย คณะกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนต่างรีบเร่งหาแนวทาง ในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นทันที กล่าวคือคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนมีแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ที่สอดคล้องกับสภาพการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนนั่นเอง จึงทำให้ผลการวิจัยพบว่า แนวทางแก้ไขปัญหการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ชั้นวางแผน ชั้นลงมือปฏิบัติ ชั้นตรวจสอบ และในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

สำหรับกรณีที่พบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีแนวทางการแก้ไขปัญหการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ชั้นปรับปรุงแก้ไขอยู่ในระดับปานกลางนั้น อธิบายได้ว่า เมื่อคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนอยู่ในระดับสูงและมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย รวมทั้งมีความรีบเร่งหาแนวทางแก้ไขบวกกับความตั้งใจในการแก้ปัญหที่เกิดขึ้นใน ชั้นวางแผน ชั้นลงมือปฏิบัติและชั้นตรวจสอบ อยู่ในระดับมากแล้ว จึงทำให้แนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ชั้นปรับปรุงแก้ไขไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องปฏิบัติแต่อย่างใด

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า แนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ชั้นวางแผนและชั้นปรับปรุงแก้ไขมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และมีแนวทางการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนชั้นลงมือปฏิบัติ ชั้นตรวจสอบ และในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยครั้งนี้ ถึงแม้ว่าจะยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนโดยตรงมารับก็ถาม แต่ผลการวิจัยครั้งนี้พอเทียบเคียงกับรายงานการศึกษาของ โสรส มั่นดี (2544 : 57-59) พบว่า ความต้องการในการพัฒนาตามแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านบทบาทของโรงเรียนและประชาชนที่มีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการในการพัฒนาตามแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเทียบเคียงกับแนวคิดของ เดมมิ่ง เกี่ยวกับวงจรคุณภาพ PDCA (กรมสามัญศึกษา, 2542 : 78) กล่าวคือ วางแผนลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ/ประเมิน และ การพัฒนา/ปรับปรุงแก้ไข สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ทั้งส่วนที่ดีเป็นจุดแข็งให้ดียิ่งขึ้นตลอดไป และส่วนที่ยังต้องปรับปรุงก็ทำให้ดีขึ้นจนได้มาตรฐาน และยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้นตลอดไป

แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนอย่างเต็มความสามารถ ทำให้คณะกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนมีความตั้งใจ ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนอยู่ในระดับสูงและเมื่อพบว่า การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนมีปัญหาหรืออุปสรรคคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนต่างริบเร่งหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทันที จึงกล่าวได้ว่า แนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนมีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับสภาพการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนนั่นเอง จึงทำให้ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ชั้นลงมือปฏิบัติ ชั้นตรวจสอบ และในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

สำหรับกรณีที่พบว่า แนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ชั้นวางแผนและชั้นปรับปรุงแก้ไขมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางนั้นที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ขั้นตอนการจัดทำทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ ชั้นวางแผน ชั้นลงมือปฏิบัติ ชั้นตรวจสอบ และชั้นปรับปรุงแก้ไข นั้น ชั้นลงมือปฏิบัติและชั้นตรวจสอบ น่าจะมีความสำคัญกว่าชั้นวางแผนและชั้นปรับปรุงแก้ไข ซึ่งเหตุผลก็น่าจะเนื่องมาจากคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าการนำแผนงานที่เกิดจากการวางแผนมาดำเนินการให้เป็นรูปธรรม ส่วนการตรวจสอบมีความสำคัญกว่าการปรับปรุงแก้ไขเพราะว่าการตรวจสอบนำมาซึ่งข้อมูลที่สามารถนำมาประมวลผลเป็นสารสนเทศสำหรับการตัดสินใจว่าจะสนับสนุนส่งเสริมหรือจะปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงาน ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ชั้นวางแผนและชั้นปรับปรุงแก้ไข มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ที่มีระดับการจัดการศึกษาต่างกัน มีสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ชั้นวางแผน ชั้นลงมือปฏิบัติ ชั้นตรวจสอบ ชั้นปรับปรุงแก้ไข และในภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

จากผลการวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่พบว่า มีการศึกษาเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนที่มีระดับการจัดการศึกษาแตกต่างกันแต่อย่างใด แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ น่าจะเทียบเคียงกับผลการวิจัยของเอื้ออารี เสวตพุกกะ

(2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารงานโดยใช้ธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานโดยใช้ ธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สมุทรสาคร และเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานโดยใช้ ธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งศึกษาแนวทางการบริหารงานโดยใช้ธรรมนูญโรงเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งผลการวิจัย เกี่ยวกับการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานโดยใช้ ธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีสภาพ การบริหารงานโดยใช้ธรรมนูญโรงเรียนไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และ ผลการวิจัยของ สุเทพ วงษ์เณร (2544 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ตามมาตรฐานด้านการเรียนการสอนตามกระบวนการเดิมและเปรียบเทียบการ ปฏิบัติการประกันคุณภาพในสถานศึกษาตามมาตรฐานด้านการเรียนการสอนตามกระบวนการ เดิมของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามมาตรฐานด้านการเรียน การสอนตามกระบวนการเดิมของผู้บริหารโรงเรียนเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน ใหญ่ กลาง และเล็ก พบว่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

แสดงให้เห็นว่า ระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในที่นี่ได้แก่ เฉพาะระดับก่อน ประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา และ เฉพาะระดับมัธยมศึกษาไม่มีความสัมพันธ์ (Relationship) กับสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ขึ้นวางแผน ขึ้นลงมือปฏิบัติ ขึ้นตรวจสอบ ขึ้นปรับปรุงแก้ไข และในภาพรวมแต่อย่างใด ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า ไม่ว่าโรงเรียนจะจัด การศึกษาในระดับใดก็ตามทุกโรงเรียนจำเป็นต้องจัดทำธรรมนูญโรงเรียนทั้งสิ้น เนื่องจาก เหตุผล 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง ธรรมนูญโรงเรียนเป็นสิ่งที่ทุกโรงเรียนต้องจัดทำเพราะว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอกและมาตรา 48 กำหนดให้ หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่จะต้อง ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งธรรมนูญโรงเรียนจัดเป็นองค์ประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของโครงสร้างของระบบการประกันคุณภาพ (กรมวิชาการ, 2540 : 1) และประการที่สอง ธรรมนูญโรงเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทุกโรงเรียน เพราะธรรมนูญโรงเรียนทำให้โรงเรียนมีเป้าหมายในการพัฒนาดตนเองให้เต็มศักยภาพ ทำให้บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องมีทิศทาง จูงม่งหมายและเป้าหมายการทำงานในทางเดียวกันอันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดแก่ผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ ผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นมีบทบาทและส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อความร่วมมือ การยอมรับและการสนับสนุนจากภายนอกมากขึ้น และบุคคลภายนอกสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อมั่นและศรัทธามากยิ่งขึ้น รวมทั้งมีกลไกการควบคุมคุณภาพภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2541 : 18) เมื่อโรงเรียนจำเป็นที่จะต้องจัดทำธรรมนูญโรงเรียน และตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนแล้ว จึงมีความพยายามอย่างเต็มที่ที่จะจัดทำธรรมนูญโรงเรียนให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้น ไม่ว่าโรงเรียนจะจัดการศึกษาระดับใดก็ตามจึงมีสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนปฏิบัติ ขั้นตอนตรวจสอบ ขั้นปรับปรุงแก้ไข และในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้ เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอน ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่ได้ ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอน ดังนั้นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนหรือการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอน อาทิ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ รวมทั้งผู้ที่รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นสารสนเทศ (Information) ในการพัฒนาคุณภาพการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

1.2 ผลการวิจัยที่ พบว่า สภาพการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอน ชั้นวางแผน ชั้นลงมือปฏิบัติ ชั้นตรวจสอบและ ชั้นปรับปรุงแก้ไข มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู-อาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนเป็นอย่างดีซึ่งนับเป็นสิ่งที่ดีสำหรับการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู-อาจารย์ ควรนำเอาความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานครั้งนี้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มากที่สุด เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนและรองรับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานสากล

1.3 ผลการวิจัยที่พบว่า สภาพการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอน ชั้นวางแผน ชั้นลงมือปฏิบัติ ชั้นตรวจสอบ และชั้นปรับปรุงแก้ไข มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอน และผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียน ควรนำผลการวิจัยไปประกอบการพิจารณาในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยอาจจะพิจารณาว่า ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในลักษณะใด เช่น ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในด้านต่างๆ อย่างเต็มรูปแบบ หรือมอบหมายงานให้ปฏิบัติร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู-อาจารย์ หรืออาจจะมอบหมายงานให้ปฏิบัติเพียงบางส่วนเท่านั้น เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้ เป็นผลการวิจัยตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ในลักษณะของการสำรวจเชิงปริมาณ ซึ่งตอบคำถามวิจัยได้ดีในระดับหนึ่ง ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยว่า มีตัวแปรหรือปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์ (Correlation) หรือส่งผล (Effect) ต่อการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอนเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่แตกต่างจากการวิจัยในครั้งนี้ และมีความหลากหลายยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เกี่ยวกับการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง โดยอาจจะใช้วิธีการศึกษาเป็นรายกรณี (Case study) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indept interview) การสังเกต (Observe) หรือเทคนิคการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus groups) เพื่อให้ได้ข้อมูลในลักษณะที่แตกต่างไปจากผลการวิจัยในครั้งนี้ และมีความลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาถึงผลของการนำธรรมนูญโรงเรียนที่จัดทำขึ้นไปปฏิบัติ ว่าได้ผลเป็นเช่นไร มีปัญหาหรือไม่ อย่างไร เพื่อเป็นการประเมินผลธรรมนูญโรงเรียนที่จัดทำขึ้นทำให้ได้สารสนเทศในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนและรองรับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานสากล